

۱۰۰
۱
۱۲۴
۶۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

WWW.KETAB.IR

سرشتنسه:	خانیله حمزه، ۱۳۴۲ -
عنوان:	خسارت تاخیر تادیه
تکرار نام پدیدآور:	حمزه خلیلی
مشخصات نشر:	قم، ابتکار دانش، ۱۳۹۷
مشخصات قلمبری:	ص ۸۶
شابک:	۹-۳۲۳-۱۱۱-۶۰۰-۹۷۸-ISBN
وضعیت فهرست نویسی:	فویا
یادداشت:	کتابنامه
موضوع:	خسارت (فقه)
موضوع:	خسارت تاخیر تادیه
موضوع:	خسارت - قوانین و مقررات - ایران
موضوع:	تعلیر (فقه)
موضوع:	تامین خسارت - ایران
موضوع:	ایران - قوانین و احکام
رده بندی کنگره:	۱۳۹۷ - خ ۸ / ۱ / ۱۹۰ / BP
رده بندی:	۳۲۲ / ۳۹۷
شماره مدرک:	۴۸۷۷۴۲۹

خسارت تاخیر تادیه

مؤلف: حمزه خلیلی

- ❖ صفحه آرا: محمود حساب الهی
- ❖ ناشر: ابتکار دانش
- ❖ ناظر چاپ: حسن مقیمی یزدی
- ❖ نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۷
- ❖ تیراژ: ۱۰۰۰ جلد
- ❖ قیمت: ۱۰۰۰۰ (تومان)
- ❖ شابک: ۹-۳۲۳-۱۱۱-۶۰۰-۹۷۸

کلیه حقوق این اثر برای مؤلف محفوظ است

انتشارات ابتکار دانش: قم، خیابان سفاینه، کوچه ۲۸، گوی جلازاده فرعی اول، پلاک ۶۹
تلفن: ۰۲۵۳۷۷۴۶۵۶۷ - همراه: ۰۹۱۲۷۵۰۷۲۹۴

خاست تاخير تاويه

حمزه خلیلی

WWW.KETAB.IR

فهرست مطالب

۷	..... پیشگفتار
۹	..... فصل اول: موازین قانونی
۱۵	..... فصل دوم: کلیات و تعاریف
۱۶	..... مفهوم خسارت
۱۹	..... ماهیت خسارت تأخیر تأدیه
۲۱	..... رابطه خسارت با تورم
۲۳	..... فصل سوم: «مبنای مشروعیت خسارت تأخیر تأدیه در فقه اسلامی»
۲۴	..... مبنای شرعی تعادل مالی در اموال اعتباری
۲۴	..... الف - مالیت پول و وجوه نقدی
۲۸	..... مالیت عینی و اعتباری
۲۹	..... اموال اعتباری و ضرورت رعایت تعادل مالی به حسب تورم
۳۰	..... جبران کاهش ارزش پول
۳۱	..... ۱- جبران کاهش ارزش پول مطلقاً غیرمجاز است
۳۲	..... ۲- جبران ارزش پول لازم است
۳۸	..... خسارت تأخیر تأدیه، جلب منفعت یا جبران خسارت
۴۰	..... اصل قابلیت جبران کلیه خسارات و مشروعیت خسارت تأخیر تأدیه
۴۵	..... تسهیلات بانکی و عدم تحقق ربا در معاملات غیر قرضی راجع به پول
۴۶	..... مشروعیت بیع ربوی در معدودات

- ۴۷..... ربا در معاملات نقدی و معدودات
- ۴۸..... ربای قرضی و معاملی
- ۴۸..... الف- ربای قرضی
- ۴۹..... ب- ربای معاملی
- ۵۱..... شخصیت حقوقی بانکها و مطالبات ربوی
- ۵۲..... تأخیر تأدیه و جبران منافع یقینی متعارف
- ۵۴..... ماهیت عقود بانکی و تأخیر تأدیه و بازپرداخت تسهیلات
- ۵۵..... تحلیل هویت حقوقی و فقهی خسارت تأخیر تأدیه
- ۵۶..... رابطه خسارت تأخیر تأدیه با دیون و عقود مالی از دیدگاه فقهاء
- ۵۹..... جایگاه عناوین ثانوی در قانونگذاری برای مشروعیت اخذ خسارت تأخیر تأدیه
- ۶۲..... فصل چهارم: خسارت تأخیر تأدیه در نظام حقوقی ایران
- ۶۳..... ۱. خسارت تأخیر تأدیه قبل از پیروزی انقلاب اسلامی
- ۶۵..... ۲. خسارت تأخیر تأدیه پس از پیروزی انقلاب اسلامی
- ۶۷..... شورای نگهبان قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
- ۸۰..... شرایط قانونی مطالبه خسارت تأخیر تأدیه
- ۸۷..... ۳- مدیون متمکن از پرداخت باشد
- ۹۴..... آیا توافق بر میزانی بیش از نرخ تورم بانک مرکزی قابل پذیرش می باشد؟
- ۱۰۰..... مبدأ محاسبه خسارت تأخیر تأدیه
- ۱۱۳..... فصل پنجم: نظریات مشورتی

قبل از پیروزی نظام جمهوری اسلامی در ایران به موجب موادی از قانون مدنی، قانون آئین دادرسی مدنی و قانون ثبت، دیونی که موضوع آنها وجه نقد بوده در صورتی که مدیون نسبت به ادای دین خود در سررسید معین تأخیر ورزیده دائن می‌توانست با تسلیم دادخواست در دادگاه صالح از مدیون تقاضای دریافت خسارت تأخیر تأدیه کند این رویه همچنان ادامه داشته تا اینکه پس از پیروزی انقلاب اسلامی با توجه به مغایرت قوانین موضوعه با فتوای امام خمینی (ره) و فتاوی فقهای عظام مورد تردید جدی قرار گرفت. طبیعتاً با استفتائی که از امام خمینی (ره) در این زمینه شده و نیز اظهار نظر امام خمینی (ره) دائر بر حرام و ربا بودن خسارت تأخیر تأدیه مسئولین نظام را بر این داشته تا نسبت به قوانین موضوعه تجدیدنظر نمایند لذا پس از فراز و نشیب‌ها و تصویب قوانین در مراحل مختلف سرانجام در سال ۱۳۷۹ قانونگذار با تصویب قانون آئین دادرسی دادگاه‌های عمومی انقلاب (در امور مدنی) با چهار شرط مطالبه خسارت تأخیر تأدیه را در همه دعاوی که موضوع آن و از نوع وجه رایج باشد مجاز اعلام نموده است.

لکن این بحث کماکان در محافل علمی و حتی محافل غیرعلمی و در میان توده مردم باقی است و بسیاری این پرسش برایشان وجود دارد که آیا

مطالبه خسارت تأخیر تأدیه می‌تواند علیرغم قانونی شدن آن مشروعیت نیز داشته باشد؟ آیا می‌توان براحتی از مدیون مطالبه خسارت تأخیر تأدیه نمود؟ تحت چه شرایطی این اقدام مشروع می‌شود؟

رساله حاضر به عزم تبیین این حقیقت ردای کتابت پوشیده است که:

۱. ماهیت حقوقی و فقهی خسارت تأخیر تأدیه را روشن نماید.

۲. با اشاره به دگرگونی و تغییرات در قوانین مرتبط با موضوع خسارت تأخیر تأدیه در حقوق ایران وضعیت حقوقی و قانونی خسارت تأخیر تأدیه را مشخص نماید.

امید است مطالب این کتاب مورد توجه و دقت قضات محترم و محققین و پژوهشگران قرار گیرد و با نظرات و راهنمایی‌های ارزنده خویش به بهبود کار بیفزایند.

حمزه خلیلی

زمستان ۱۳۹۷